walikult tõistkõrda laulatada, ja tedda pärrast Keisri prawaks salwida ja kronida.

Nenda üllendas siis Jummal üht waestlast, kes maddaluses ja waesuses sündinud, kõige kõrgemaks Wenne-rigi naesterahwaks, ja näitis Peter selle üllendamisega, et ta sest luggu ei piddand, egga sedda kuland, misfuggusest suggust innimene piddi ollema; waid, et agga se temma melest maksis, kedda temma tarkus ja õigus kõlbliku näggi ollewad. Oppetab pühha kirri Jummalast seddasamma, kui ütleb: Jummal ei te mitte wahhet ei innimese egga innimese wahhel; waid kõige rahwa seast on se temma melest armas, kes tedda kardab ja õigust teeb.

Üllemal õõldi, et Katarina emma Rootsi minnes, omma esimese mehhe kolm poega Riga olli jätnud; need ollid sel hädda ja waeno ajal laiali sanud, egga olnud teada, kus, ehk kas weel hinges piddid ollema. Agga juhtus, et Pohla kunningas omma ministrit Peterpurri ühhe tallitamise pärrast olli saatnud; se, kui omma maale taggasi olli minnemas, kulis Kura-maal ühhes pisikeses linnas, seäl majas, kuhhu õemajale olli jämas, kaks meesterahwast wägga kõwaste tõine tõisega waidlewad, ja üht tõisele ütlewad: kui mul agga ni paljo olleks, et jõuaksin Peterpurri omma õe, Keisri praua Katarina jure minna, kül siis saaksid näggema, mis sinnoga peaks tehtama! Minister, kes need sõnnad kõrwalt juhtus kuulma, wõttis pärrast innimest kõrwale, ja kulas temma käest, kuida ta nenda julgend räkiza: agga innimene olli tõe peäle julge, ja ütles ennast Katarina poolwenna ollewad. Olli sel ajal Holsteini-maa sunrwürst, kes Petri wäimehheks olli sanud, omma minister Bassewitziga Peterpurris; selle wiimsele kirjutas Pohla minister, mis ta Kura-maal nimmetud innimese suust olli kuulda sanud. Bassewitz andis kirja omma würstile luggeda, ja räkis se sedda luggu jälle Keisrile. Se ei lausund Katarinale sõnagi, waid andis Ria kubberneer Repnilt käsku, innimest kes sedda räkind, mis temmale teadaantud, taggasõuda; tedda wahhi alla wõtta; heaste piddada, hästi üllespiddada, ja nenda, kuida ta tedda ommas waeses ridis kätte sanud, wahhi al Peterpurri sata. Kui sinna olli sanud, laskis Peter tedda ärrakulata, ja tõusis siis selgeste üllés, et ta tõeste Katarina poolwend olli. Tõisel päwal läks Keiser issi tedda watama, ja räkis temmaga, ilma et innimene tedda olleks teadnud Keisri ollewad. Päew peäle sedda ütles Peter Katarinale: pollitseimeister on meid lõunesõmaajast enesele tarwitand, ja ollen lubband, et möllemad tulleme. Kui seäl ollid, andis Keiser pollitseimeistrile tähte, et innimest ettesata. Kui ta tuppa astus, nõrkus Katarina Petri kärte wahhel ärra; agga kinnitas tedda Keiser ja ütles: „se on minno nääl ja sinno wend; terreta tedda, kuida õe kohhus wenda terretada, ja anna temmale suud kui temmast asja on, siis tahhan ma tedda kül mehheks tehha; agga kui sedda ei olle, tahhan ma temmale anda, et auuga wõib ellada.“ Pärrast üllendas Keiser tedda grahwiks, ja nimmetas tedda Tschoglikowiks. Se grahw Tschoglikow, kelle pärralt weel tännapäew suur Willandi, ja mitmed muud mõisad, on selleşamma essimese Tschoglikowi järgmisi.

Nõueti siis ka tõiste wendade järrele; leiti neid ülles, ja sabeti Peterpurri. Üks neist surri peagi ärra: tõine, kes järrele jäi, sai ka krahwiks tehtud, ja anti temmale nimmi Skawronzki; ning on sesamma suggu ja nimmi weel tännapäew älles.

Neist siin, ustawa ja selge tõe mõda rägitud asjust sedda iggaühhel nähha, kui paljo immet selle sure innimese ja kuulsa Wallitseja ellu järgmiste põlwe rahwa mällestatawaks jätnud. Innimesed, kes suri asju ilmas teinud, ja weel sawad teggema, on kõikipiddi hopis tõised; nende nõud ja wisid, nende teud ja kombed, ning siis ka nende ello luggugi koggoniste tõistwisi, kuida sedda tõisteşt innimesteşt, kedda igga päwaseks nimmetada, nähtakse ollewad. Need wiimsed käiwad ikka wanna õppind jälgi mõda, ehk olgo te kuigi sant ja waewaline; need tõised nõudwad parremat, ja wõitlewad sellepärrast kõigest ihho ja hinge wäest, egga lasse ennast sennest, mis tühhi on, ja mis wallemõtlemised auuks ja heaks kidawad, ehk häbbiks ja pahhaks laidawad, ei ilmaski petta; et selge ja terwe silmaga näwad, mis tõeste õige on, ja kõigile head sadab, ning kassuks tulleb, ja näwad nemmad kaugele ette: iggapäwased innimesed ei jõua kaugemale kui agga ülle küne wadata; egga muud, kui agga ennese tühhist kassu püda, sellepärrast on nende sõdda kitsik, ja kõik nende nõud kitsikud nõud, kellest ilmal ialgi head sa ollema, olgo siis ehkwahhest õtse juhtumise kaupa.

Agga hakkagem jälle Petri wõitlemisest Rootsi kunninga Kaarliga räkima. 1702 aastal häwwitas Scheremetjew Marjenburgi linna ärra, kui Schlippenbachi Elme kihhelkonnas olli ärrawõitnud. Sestsammast ajast hakkas wenne wäggi Rootsi peäle haawhawalt ikka ennam woimust sama: ja wõitis Peter 14nemal Julil Tartu-; ja 9mal Augusti kuu päwal 1704 aastal, Narwa linna ennese kätte; aasta pärrast sedda sai Miitwa lin ja kõik Kura-ma wõetud, et sed-